

almindelige Communekasse, men anvendes til extraordinære Arbejder; men det blev ikke paavist, hvad Slags extraordinære Arbejder det skulde være, og man kunde derfor antage, at det dog vilde blive af den Slags, som, naar der ikke er særlige Fonds til at bestride dem med, for Storstedelen skulle beskrives af Hartkornseierne. — Den høitærede Minister har sagt, at der foreligger nye Andragender. Jeg veed ikke, om der foreligger andre Andragender end de, som ere blevene fremlagte her i Rigsdagen, og deres Betydning kan jeg ikke see er stor. Naar man veed, at Sagen er bleven sat i Gang af Medlemmer fra Bornholm, forundrer jeg mig over, at der ikke er flere Underkrifter paa dem, end der er; jeg undrer mig over, at, naar det skulde være et almindeligt Ønske, at Sagen ordnedes ved Lov, der saa ikke er langt flere Underkrifter, end der virkelig er.

Naar den høitærede Minister nævnedes § 2, saa maa jeg sige, at jeg, da jeg før havde Ordet, gik løst hen over denne Paragraph, fordi jeg nødt vilde gaae ind paa den. Jeg antager nemlig, at det langtfrå er godt, at et saadant Princip kommer ind i Lovgivningen, at i Eiendomstrætter skal $\frac{1}{4}$ høre sig for $\frac{3}{4}$; jeg troer, at det er et Princip, som vor Lovgivning ellers ikke vedkjender sig med Hensyn til Eiendomstrætter.

Jeg er ligesaa lidt bleven overbevist ved hvad der idag er blevet hittret om denne Sag, som ved hvad der tidligere er blevet hittret, og troer derfor ikke at tage fejl ved at sige Medtil Lovforslaget, saaledes som jeg gjorde før to Aar siden, da Sagen blev udsærligere discuteret end i denne Samling.

Sonne: Der er talt om, hvorvidt dette Lovforslag maatte være tilfredsstillende navnlig for Huusmændene, og om hvorvidt det maatte ønskes af dem. Der blev anført om Andragendet fra 1851, at det vel gik ud paa, at disse Border skulde henlægges til Communens Eiendom, men saaledes at de bleve henlagte til samme Brug som hidtil; men det forholdt sig dog ikke ganske saaledes. I Andragendet af 1851 androge Huusmændene nemlig med det samme paa, at Dele af disse Udmarker maatte

bortoverføres i Smaalodder. Det er netop dette, nærværende Lovforslag gjør muligt, naar disse Border nu blive Communens Eiendom. Der er talt om Stemningen for Forslaget blandt Huusmændene og Gaardmændene, og jeg maa med Hensyn hertil henvise til de Andragender, der nu ere indsendte. Disse Andragender hidrøre fra de to Trediedele af Sognene paa Bornholm — der er kun 15 Sogne paa Den — og underkrevne af 1,097 Huusmænd, hvilket er et ikke ringe Antal; derimod maa jeg bekjende, at der kun er 84 Gaardmænd i disse Sogne, der have underkrevet dem; men jeg troer, at det er let forstaaeligt, at Gaardmændene ikke selv vilde andrage paa, at der bliver forelagt et Lovudkast, hvorved de tillagte dem, igjen skulde gaae fra dem. Med Hensyn til den øvrige Trediedeel af Den, der allsaa indbefatter de andre 5 Sogne, vil jeg gjøre opmærksom paa, at i det ene Sogn, som jeg ved forrige Behandling har omtalt, nemlig Bsker Sogn, ere Hartkornseierne komne overeens med Huusmændene om at stifte Udmarksforberne imellem sig; her have allsaa Alle, saavel Huusmænd som Gaardmænd været enige. I de øvrige 4 Sogne ere ogsaa Alle, saavel Gaardmænd som Huusmænd, enige, idet de have sluttet en Overenskomst om, at Borderne skulde være Communens Eiendom, og at de skulde behandles paa en vis Maade. De have ikke underkrevet Andragendet om, at et Lovudkast som det nærværende maatte blive forelagt, fordi de frygtede for, at deres Overenskomst, som de haabede at erholde stadfæstet af Ministeriet, skulde blive forhykket, hvis et saadant Lovudkast blev forkastet; men der er fra disse Sogne senere kommet Meddelelse om, at de subsidiairt andrage paa, at den foreliggende Lov maatte udførligst komme; der vilde nemlig kunne skee fuldkommen Fyldest mod deres Overenskomst, naar Loven udkom, idet de særegne Bestemmelser i Overenskomsten, som ikke kunde optages i Lovforslaget, kunde komme ind i den Betsagt, som der, efter den nye Forhandling, der derom vilde blive nødvendig, vilde være at fastsætte for hvert enkelt af disse Sogne. Jeg troer derfor, at man, naar man vil see hen til